

Wpłynęło do Dziekana
28.04.2017

Prof. UJ. dr hab. Piotr Jedynak
Instytut Ekonomii, Finansów i Zarządzania
Uniwersytet Jagielloński

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ AUTORSTWA DOMINIKI WALEC

tytuł rozprawy w języku angielskim: *Critical Success Factors in Cluster Initiatives Management*

tytuł rozprawy w języku polskim: *Kluczowe czynniki sukcesu w zarządzaniu inicjatywami klastrowymi*

promotor: *Prof. UJ. dr hab. Wiktor Adamus*

1. Uwagi wstępne

Formalną podstawą sporządzenia niniejszej recenzji jest pismo Prof. dr hab. Marka Bugdola (Prodziekana Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej UJ ds. nauki) z dnia 10.04.2017 r.

Odniesienie dla recenzowanej rozprawy stanowi USTAWA z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z późniejszymi zmianami. Wymieniona ustawa formułuje zasadnicze wymagania w stosunku do prac doktorskich, które dotyczą: oryginalnego rozwiązania problemu naukowego, wykazania ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w danej dyscyplinie naukowej oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia badań naukowych.

2. Ocena problematyki rozprawy

Rozprawa dotyczy niezwykle ważnej i aktualnej problematyki zarządzania inicjatywami klastrowymi. Inicjatywy te stanowią obecnie jeden z bardziej wiarygodnych i przekonujących przejawów współdziałania w działalności współczesnych przedsiębiorstw. Samo zarządzanie klastrami lokuje się w dziedzinie zarządzania strategicznego, stanowiąc jego względnie wyodrębnioną domenę. Należy jednak zaznaczyć, że „zasilenia teoretyczne” tej domeny pochodzą także z innych subdyscyplin nauk o zarządzaniu oraz innych dyscyplin naukowych, w tym szczególnie ekonomii. Autorka w rozprawie skoncentrowała się na zagadnieniu

kluczowych czynników sukcesu w zarządzaniu inicjatywami klastrowymi. Jest to podejście dość klasyczne w naukach o zarządzaniu, które eksponuje selektywny stosunek do determinantów stanowiących o dokonaniach organizacji. Na gruncie inicjatyw klastrowych można jednak uznać oryginalność tego podejścia a także trafność jego doboru. Przesądzają o tym zarówno względy teorio-poznawcze, jak i pragmatyczne. Identyfikacja kluczowych czynników sukcesu pozwala bowiem doskonalić procesy zarządzania inicjatywami klastrowymi i zwiększać prawdopodobieństwo ich powodzenia. Podsumowując tę część recenzji stwierdzam, że problematyka rozprawy jest wystarczająco doniosła, aby uczynić zadość naukowym wymaganiom stosowanym w odniesieniu do prac doktorskich.

3. Ocena formalnej strony rozprawy

Recenzowana rozprawa została napisana w języku angielskim, co w pierwszej kolejności każe się odnieść to poziomowi tegoż języka. Po wnikliwej lekturze rozprawy recenzent nie dopatrzył się w niej poważnych uchybień językowych, chociaż niektóre, nieliczne fragmenty zostały napisane w sposób nieco odbiegający od standardów języka angielskiego wymaganych w odniesieniu do tekstów naukowych.

Rozprawa ma łącznie 210 stron, a jej zasadnicza, merytoryczna część zajmuje strony od 5 do 163. W dobie licznych, „przerośniętych” publikacji i prac awansowych, wskazane rozmiary rozprawy należy ocenić pozytywnie.

W strukturze rozprawy znajdują się: streszczenia w języku polskim i angielskim, spis treści, podziękowania, wprowadzenie, cztery rozdziały właściwe, podsumowanie, bibliografia, załączniki i spis rysunków.

Struktura ta jest wysoce czytelna. Pozytywnie należy również ocenić proporcje pomiędzy teoretyczną oraz metodologiczną i empiryczną częścią rozprawy. Autorka, na szczęście, nie uległa pokusie nadmiernego omawiania już istniejącego dorobku.

W pracy zawarto liczne rysunki i tabele, w oczywisty sposób ułatwiające przyswajanie treści. Niektóre z rysunków sprawiają jednak wrażenie zeskanowanych, co nieco psuje ogólnie pozytywny ogląd estetyki rozprawy.

Autorka w sposób poprawny cytuje analizowane źródła, których łącznie wykorzystała 286, co jest liczbą absolutnie wystarczającą w przypadku prac doktorskich. Dobór tych źródeł należy generalnie ocenić jako właściwy, chociaż udział źródeł polskich jest niestety „homeopatyczny”. Jest to dość istotny mankament, szczególnie że znaczna część badanych inicjatyw klastrowych

jest zlokalizowana w Polsce. Pełniejsze uwzględnienie w rozprawie polskiej myśli naukowej mogłoby zatem przynieść korzyści związane z bardziej wszechstronną konceptualizacją metod badawczych i badań empirycznych. Tymczasem Autorka bazuje niestety głównie na pozycjach zagranicznych.

4. Model analityczny i metodyka rozprawy

Autorka sformułowała model analityczny rozprawy poprzez sformułowanie: celu głównego, pytań badawczych, celów szczegółowych oraz hipotez.

Cel główny dotyczy zidentyfikowania kluczowych czynników sukcesu zarządzania inicjatywami klastrowymi oraz określenia, na ich podstawie, optymalnego modelu zarządzania. W opinii recenzenta pierwsza część powyższego sformułowania nie budzi wątpliwości. Jednak już obietnica opracowania wzorcowego modelu zarządzania klastrami jest zapowiedzią trochę na wyrost. Zastosowany przez autorkę aparat badawczy raczej tej obietnicy nie pozwala zrealizować.

Autorka sformułowała w pracy liczne pytania badawcze. Są one pogrupowane w pięć zbiorów, które łącznie zawierają dwanaście pytań. Pytania te w większości sformułowano poprawnie, choć trudno się oprzeć wrażeniu, iż w części pytania te powtarzają podobne treści i redukcja ich liczby nie wpłynęłaby negatywnie na wartość pracy.

Podobnie, w opinii recenzenta nie było potrzeby jednocześnie formułować i pytań i hipotez badawczych.

Dominującą metodą wykorzystaną w pracy jest metoda analitycznego procesu hierarchicznego (AHP). Metoda ta pozwala badać i modelować wszelkiego rodzaju procesy decyzyjne. Z perspektywy celów pracy jej dobór należy uznać za poprawny, choć metoda nie pozwala, zdaniem recenzenta, tworzyć wzorca pełnego modelu zarządzania inicjatywami klastrowymi.

Aby zrealizować cele rozprawy i zweryfikować hipotezy Autorka przeprowadziła badania 19 klastrów, pochodzących z 10 krajów. Jako technikę badań wykorzystano wywiady kwestionariuszowe. Badaniami objęto ekspertów w zakresie zarządzania klastrami, co pozwoliło na pozyskanie wiarygodnych danych.

Generalnie zatem model analityczny rozprawy oraz zastosowane metody badawcze należy ocenić jako poprawne.

5. Ocena treści rozprawy

Pierwszy rozdział pracy stanowi wprowadzenie do problematyki klastrów, rozumianych jako obiekt poznania w naukach o zarządzaniu. Autorka omówiła ważniejsze wątki związane z koncepcją klastrów, ich tworzeniem i rozwojem a także rozwojem inicjatyw klastrowych w Polsce i innych częściach Europy. Dobór treści rozdziału, ich prezentację, analizę poglądów innych autorów oceniam pozytywnie, z tym zastrzeżeniem, iż niekiedy Autorka popelnia „grzech uzależnienia od jakiegoś źródła” jak np. cykliczne rysunki z publikacji (Markusen 1996).

Rozdział drugi stanowi logiczne rozwinięcie rozdziału pierwszego. W rozdziale tym Autorka odsłania arkana zarządzania inicjatywami klastrowymi. Czyni to między innymi poprzez identyfikację obszarów i aktywności podlegających zarządzaniu w inicjatywach klastrowych. Ponadto Autorka ilustruje niektóre modele zarządzania klastrami. Dzięki analizie tychże modeli dowiadujemy się zarówno o specyfice, jak i wymiarach zarządzania w klastrach. W punktach 2.3 oraz 2.4. Autorka zbliża się do treści stanowiących rdzeń intelektualny rozprawy, tj. kwestii kluczowych czynników sukcesu. Przeprowadzona w pkt. 2.4. analiza obecnego stanu literatury w zakresie kluczowych czynników sukcesu jest bardzo wyczerpująca i wszechstronna. Stanowi ponadto dobrą podstawę do projektowania własnego planu badań empirycznych.

Rozdział trzeci ma postać typowo metodologiczną. W kolejnych częściach tego rozdziału Autorka ilustruje: metodę analitycznego procesu hierarchicznego, pytania, cele i hipotezy badawcze, możliwości aplikacji wyżej wskazanej metody do analizy kluczowych czynników sukcesu w zarządzaniu klastrami oraz uzasadnienie doboru próby. Treść rozdziału trzeciego nie budzi zasadniczych wątpliwości, chociaż brakuje mi wyraźnego stwierdzenia o diagnostycznym charakterze prowadzonych przez Autorkę badań i tym samym pewnych ograniczeniach formułowanych hipotez badawczych. Innymi słowy, ze względu na celowy schemat doboru próby badanych klastrów, wyniki badań empirycznych nie mogą być bezkrytycznie uogólniane na całą zbiorowość inicjatyw klastrowych.

Rozdział czwarty zawiera wyniki przeprowadzonych badań empirycznych. Autorka ujmuje wyniki badań zarówno w sposób syntetyczny, jak i z uwzględnieniem takich zmiennych kontekstowych jak fazy rozwoju, specjalizacja oraz lokalizacja klastrów. Jest to podejście ze

wszech miar dojrzałe. Zmierza z jednej strony do ukazania „wspólnego mianownika” kluczowych czynników sukcesu w zarządzaniu klastrami a z drugiej – do respektowania odmienności inicjatyw klastrowych. Poczynione przez Autorkę ustalenia diagnostyczne mogą z pewnością stanowić podstawę tworzenia praktycznych dyrektyw poprawy procesów zarządzania. Na końcu rozdziału czwartego zawarto dyskusję wyników badań, co spowodowało, że podsumowanie pracy ma wymiar nieco dekoracyjny.

6. Konkluzje

W podsumowaniu recenzji chciałbym podkreślić te walory rozprawy, które przesądzą o jej ogólnie pozytywnej ocenie. Są to:

- pozbawiony istotnych mankamentów model analityczny,
- zgodny z zasadą logicznego następstwa układ pracy,
- oparcie treści rozprawy na licznych i dobrze dobranych pozycjach bibliograficznych,
- dobrze dobrana i zastosowana podstawowa metoda badawcza (analityczny proces hierarchiczny),
- poprawnie zilustrowany aktualny stan wiedzy w przedmiocie rozprawy,
- poprawne wnioskowanie i prezentacja wyników badań,
- generalnie zrealizowane z powodzeniem cele rozprawy.

W treści recenzji sformułowano również wątpliwości, które jednak nie są na tyle istotne, by w sposób znaczący osłabiały powyższe mocne strony pracy.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, stwierdzam że recenzowana rozprawa spełnia wymagania USTAWY z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z późniejszymi zmianami, we wszystkich wymaganych aspektach.

Treść rozprawy mieści się w zakresie dyscypliny nauki o zarządzaniu, w dziedzinie nauk ekonomicznych.

W związku z powyższym wnoszę o jej dopuszczenie do dalszych etapów postępowania.

Kraków, 27.04.2017

3